

Bài 8 : CÁC HÌNH THỨC CANH TÁC TRONG NÔNG NGHIỆP Ở ĐỚI NÓNG

Đới nóng là khu vực phát triển nông nghiệp sớm nhất của nhân loại. Ở đây có nhiều hình thức canh tác khác nhau, phù hợp với đặc điểm địa hình, khí hậu và tập quán sản xuất của từng địa phương.

1. Làm nương rẫy

Làm nương rẫy là hình thức canh tác nông nghiệp lâu đời nhất của xã hội loài người. Rừng hay xavan bị đốt để làm nương rẫy. Đất bị khai thác triệt để. Sau vài ba vụ, đất bạc màu, người ta lại đốt rừng để làm nương rẫy mới. Hình thức canh tác này sử dụng công cụ thô sơ, ít chăm bón, nên năng suất cây trồng rất thấp.

- Qua các ảnh dưới đây, nêu một số biểu hiện cho thấy sự lạc hậu của hình thức sản xuất nương rẫy.

Hình 8.1 - Đốt rừng làm nương rẫy

Hình 8.2 - Rẫy khoai sọ trên xavan châu Phi

2. Làm ruộng, thâm canh lúa nước

Trong khu vực khí hậu nhiệt đới gió mùa, ở những nơi có nguồn lao động dồi dào và chủ động tưới tiêu, người ta làm ruộng, thâm canh lúa nước.

- Quan sát hình 8.4, nêu một số điều kiện về nhiệt độ và lượng mưa để tiến hành thâm canh lúa nước.

Hình 8.4 - Lược đồ những khu vực thâm canh lúa nước ở châu Á

Thâm canh lúa cho phép tăng vụ, tăng năng suất, nhờ đó sản lượng cũng tăng lên. Chăn nuôi gia súc, gia cầm cũng có điều kiện phát triển. Tuy nhiên, vì dân số đông và thời tiết thất thường nên một số nước vẫn lâm vào tình trạng thiếu lương thực.

Do áp dụng những tiến bộ về khoa học - kĩ thuật và có chính sách nông nghiệp đúng đắn, một số nước trước đây thiếu lương thực (như Việt Nam, Thái Lan) nay đã trở thành những nước xuất khẩu gạo. Nhờ cuộc Cách mạng xanh mà ngay một nước đông dân như Ấn Độ cũng đã giải quyết được vấn đề lương thực.

Hình 8.3 - Cảnh đồng trồng lúa nước

3. Sản xuất nông sản hàng hoá theo quy mô lớn

Ở các trang trại, đồn điền trong đới nóng, người ta tiến hành trồng trọt cây công nghiệp và chăn nuôi chuyên môn hoá theo quy mô lớn nhằm mục đích xuất khẩu hoặc cung cấp nguyên liệu cho các nhà máy chế biến.

Hình thức canh tác này tạo ra khối lượng nông sản hàng hoá lớn và có giá trị cao, tuy nhiên phải bám sát nhu cầu của thị trường.

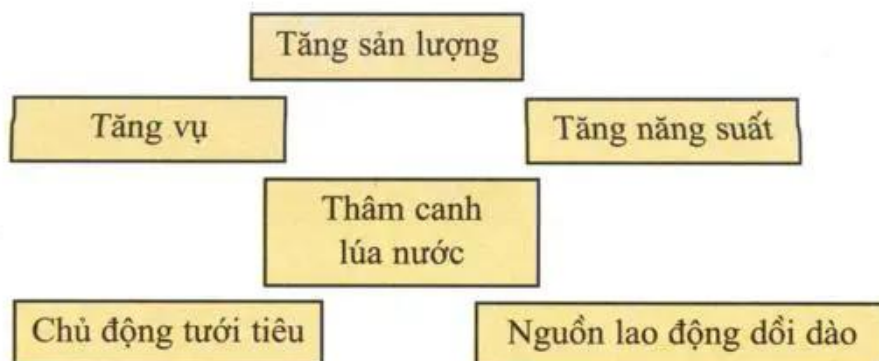

Hình 8.5 - Đồn điền trồng hồ tiêu ở Nam Mĩ

Đới nóng là nơi tiến hành sản xuất nông nghiệp sớm nhất trên thế giới. Ở đây có nhiều hình thức canh tác trong nông nghiệp : từ làm rẫy, thâm canh lúa nước đến sản xuất nông sản hàng hoá theo quy mô lớn. Việc áp dụng những tiến bộ về khoa học - kĩ thuật và các chính sách nông nghiệp đúng đắn đã giúp nhiều nước giải quyết được nạn đói. Một số nước đã xuất khẩu lương thực (Việt Nam, Thái Lan...).

Câu hỏi và bài tập

1. Hãy nêu sự khác nhau của các hình thức canh tác nông nghiệp ở đới nóng.
2. Sắp xếp những dữ liệu cho dưới đây và vẽ vào vở sơ đồ thâm canh lúa nước.

3. Quan sát các hình 8.6 và 8.7, cho biết : Làm ruộng bậc thang và canh tác theo đường đồng mức ở vùng đồi núi có ý nghĩa như thế nào đối với môi trường ?

Hình 8.6 - Trồng lúa nước trên ruộng bậc thang ở vùng đồi núi châu Á

Hình 8.7 - Trồng ngô (bắp) và khoai tây theo đường đồng mức ở vùng đồi núi Nam Mĩ